

Raportti

Turvallisuustutkimus 2009

3.8.2009

TT2009 Oulun poliisilaitos

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Turvallisuutta koskevat kysymykset	4
3. Rikoksen uhriksi joutuneet	9
4. Poliisin toiminnan arvio	13
5. Huolestuneisuus ja turvallisuuden parantaminen	16
6. Tyytyväisyys palveluihin ja asuinpaikkaan	19

1. Johdanto

Valtioneuvoston 2008 tekemässä periaatepäätöksessä turvallisuus on nostettu keskeiseen asemaan: Suomi on Euroopan turvallisin maa vuonna 2015. Keskeinen väline vision saavuttamiseksi on paikallinen turvallisuussuunnittelu. Turvallisuustutkimusten tarkoituksena on luoda pitkän aikavälin seurantaväline turvallisuuteen liittyvien asioiden mittaamiseen. Turvallisuustutkimusten tuloksia hyödynnetään paikallisessa turvallisuussuunnittelussa. Sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaan turvallisuussuunnittelu käynnistetään laatimalla turvallisuustilanteen analyysi, johon turvallisuustutkimuksen tulokset antavat aineksia. Tutkimuksen tuloksia käytetään myös poliisin tulosohjauksessa ja strategisen suunnittelun pohjana niin valtakunnallisesti kuin paikallistasolla.

Koko maan kattava turvallisuustutkimus tehtiin vuonna 2009 kolmannen kerran. Aiemmin turvallisuustutkimus on tehty vuosina 2006 ja 2003. Pääsääntöisesti tulokset esitetään karttana, osa palkkikuvioina. Vuosivertailu on esitetty raportissa vuosien 2009 ja 2006 muutoksena. Poliisin tulostietojärjestelmään on luotu oma turvallisuustutkimuskuutio, josta voi tehdä poliisilaitos- ja/tai kuntatason lisäraportteja omiin tarpeisiin ja tehdä esimerkiksi vertailuja vuosien 2009, 2006 ja 2003 välillä.

Tutkimustulokset esitellään viidessä osiossa: turvallisuus-, rikoksen uhri-, poliisitoiminta-, huolestuneisuus- ja palvelutyytyväisyysosio. Tuloksia tulkittaessa on siis huomioitava, että kunnissa, joissa vastaajamäärä on pieni, tulosten luotettavuus kärsii. Esimerkiksi jos vastaajamäärä on alle sata, edustaa yhden henkilön vastaus yli prosenttia. Pienten vastaajamäärien kunnissa tuloksia voidaan pitää lähinnä suuntaa antavina. Yleisesti ottaen vastaajat edustavat taustoiltaan melko hyvin suomalaisten taustoja.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vastaajamäärät kunnittain poliisilaitosalueella.

Taulukko 1: Vastaajat kunnittain

072 Hailuoto	7
084 Haukipudas	146
139 Ii	65
244 Kempele	124
255 Kiiminki	106
425 Liminka	66
436 Lumijoki	6
494 Muhos	65
564 Oulu	1090
567 Oulunsalo	80
785 Vaala	16
859 Tyrnävä	45
889 Utajärvi	23
972 Yli-Ii	27

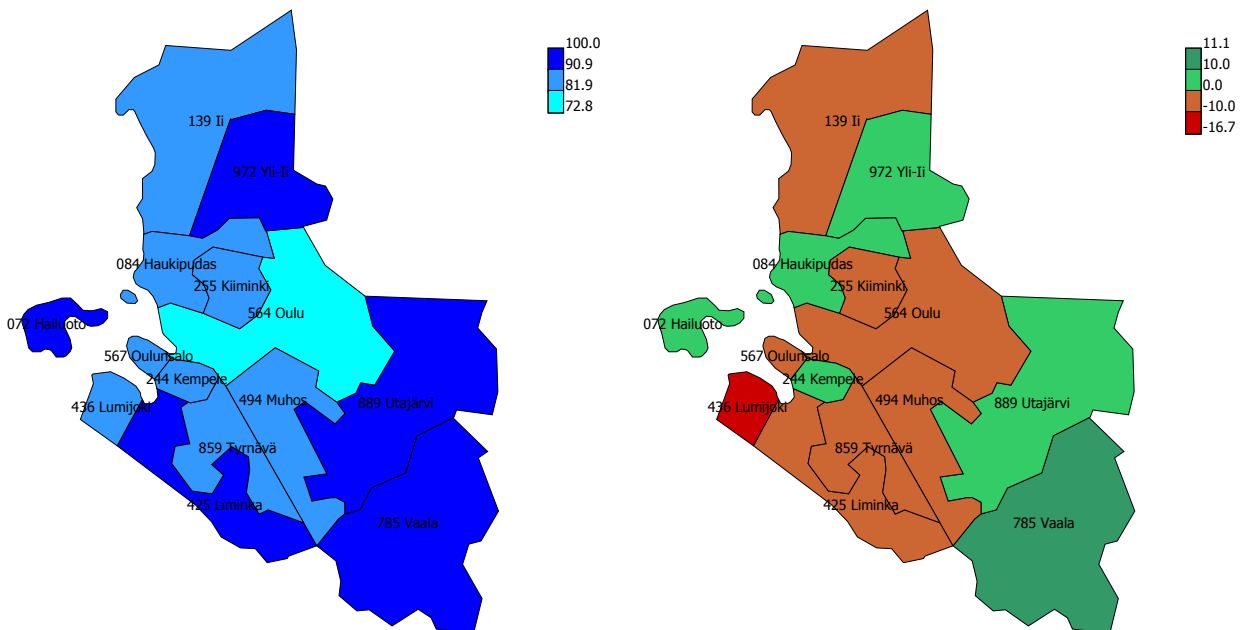

2. Turvallisuutta koskevat kysymykset

Turvallisuus koskettaa jokaista ihmistä tavalla tai toisella. Tunne turvallisuudesta on hyvin omakohtainen kokemus. Turvallisuudesta kysyttäessä on huomioitava, että se on subjektiivinen näkemys asioista. Siitä huolimatta yksilön kokema turvallisuuden tunne on aito ja oikea riippumatta siitä, mikä sen aiheuttaa. Yleensä nuoret vastaajat kokevat olonsa turvallisemmaksi kuin vanhemmat. Iän myötä turvattomuuden tunne siis kasvaa. Sukupuolella on myös merkitystä, sillä naiset kokevat noin kaksi kertaa enemmän turvattomuutta kuin miehet. Myös rikoksen, erityisesti väkivaltarikoksen uhriksi joutuminen lisää turvattomuuden tunnetta.

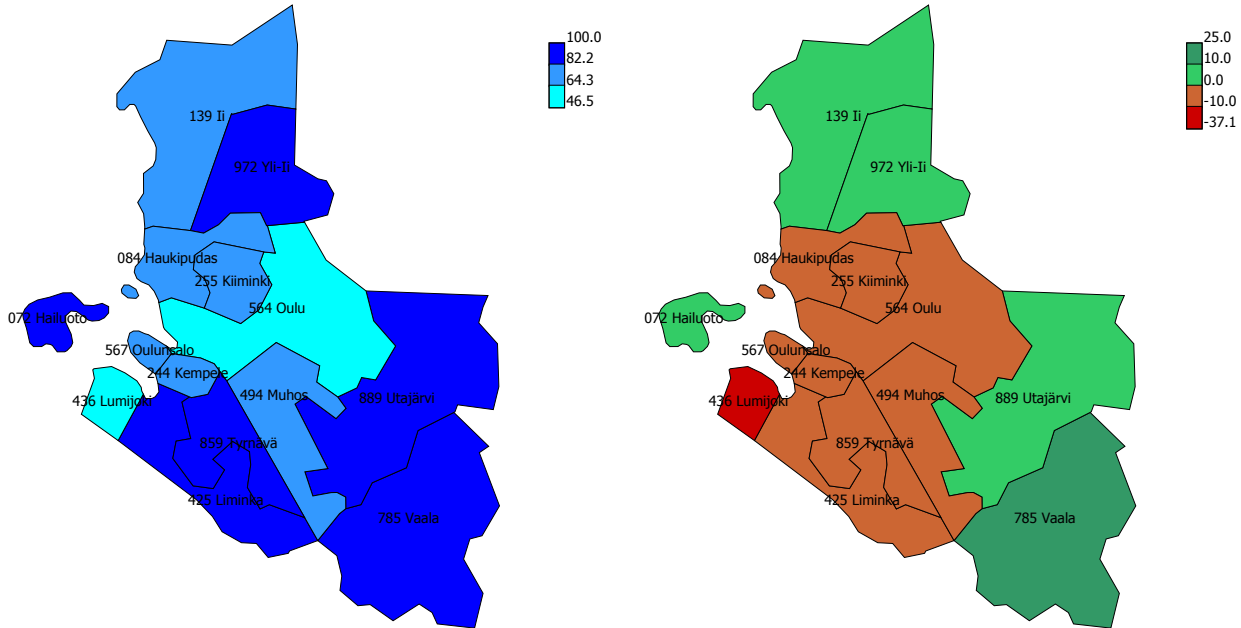
Turvallisuutta ja turvattomuutta on tässä tutkimuksessa tiedusteltu viisiportaisilla kysymyksillä. Turvallisuuden ja turvattomuuden kokemisen määrittäminen ei ole aivan ongelmatonta. Kokeeko vastaaja olonsa tietyissä paikoissa turvallisiksi vai melko turvallisiksi on riippuvainen siitä, miten vastaaja itse määrittää asian. Ihmiset kokevat nämä asiat eri tavalla, joten turvallisen ja melko turvallisen raja ei ole selkeä. Seuraavissa kolmessa kartassa on esitetty turvallisiksi ja melko turvallisiksi kokevien prosenttiosuudet kävellessä yksin asuinalueellaan ja asuinpaikkakuntansa keskustassa. Mitä tummempi alue, sitä turvallisemmaksi vastaajat kokivat olonsa. Oikean puoleisessa kartassa on esitetty muutokset vuosien 2006 ja 2009 välillä. Luvut kertovat prosenttiyksiköiden muutoksista eri vuosien välillä. Vihreä väri ilmaisee, että turvallisuus on lisääntynyt vuodesta 2006 vuoteen 2009. Punainen väri puolestaan osoittaa, että turvallisuuden kokeminen on vähentynyt.

Kartta 1: Turvallisuuden kokeminen asuinalueella myöhään viikonloppuiltaisina

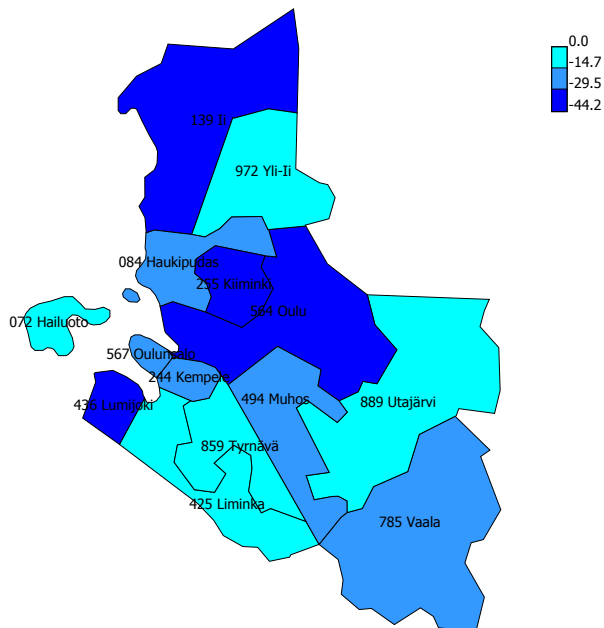

Kartta 2: Turvallisuuden kokeminen asuinkunnan keskustassa myöhään viikonloppuiltaisin

Katuturvallisuudella tarkoitetaan tässä sitä, miten ihmiset kokevat yleiset alueet kuten kadut, puistot, asemat jne. Katuturvallisuuden muutoksella on haettu sitä, kokevatko ihmiset asuinpaikkakuntansa yleisten alueiden turvallisuuden muuttuneen lähivuosien aikana. Katuturvallisuuden kokemisella on yhteys siihen, miten ihmiset kokevat oman turvallisuutensa, mikä saattaa vaikuttaa siihen, että ihmiset välttelevät tiettyjä yleisiä paikkoja. Tällä tutkimuksella ei tähän seikkaan ole mahdollista saada vastausta. Seuraavassa kartassa on esitetty tuloksia kunnittain katuturvallisuuden muutoksesta. Niiden vastaajien prosenttiosuudesta, joiden mielestä katuturvallisuus on parantunut, on vähennetty niiden vastaajien prosenttiosuus, joiden mielestä se on heikentynyt. Kysymys esitettiin seuraavasti: miten turvallisuus yleisillä paikoilla on mielestänne muuttunut viimeisen kolmen vuoden aikana asuinpaikkakunnallanne.

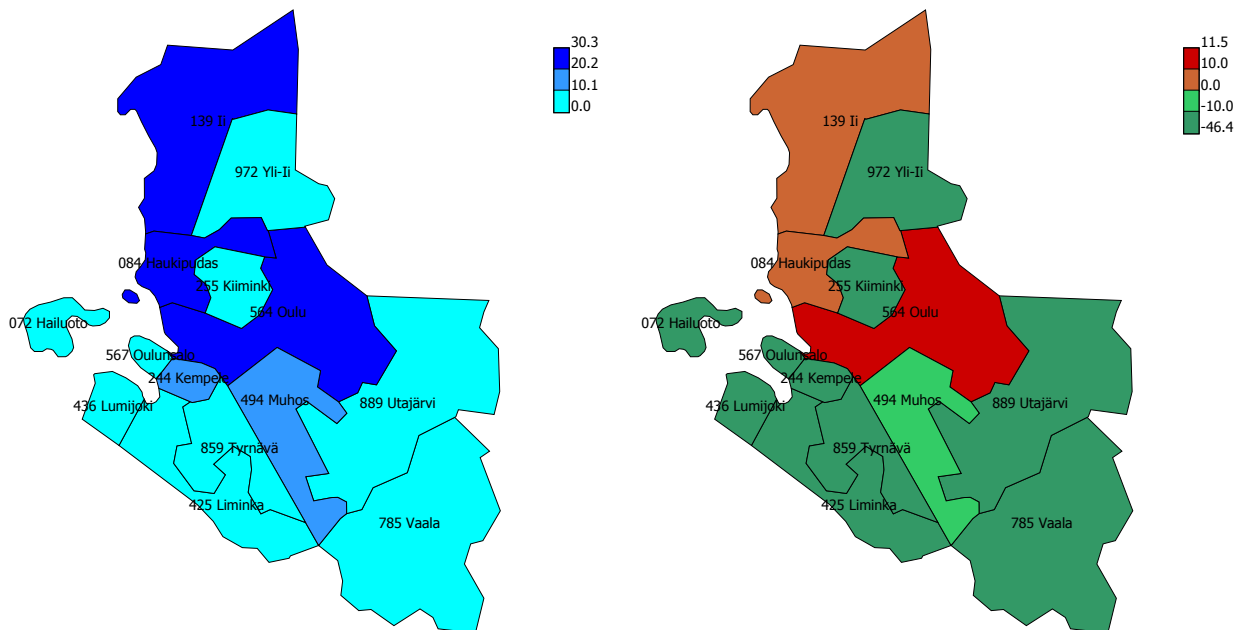
Kartta 3: Katuturvallisuuden muutos

Rikollisuuden vakavuudella tarkoitetaan sitä, miten ihmiset kokevat rikollisuuden asteen omalla alueellaan: onko se häiritsevää tai jopa pelottavaa. Tällä on siis yhteys oman turvallisuuden kokemiseen. Jos vastaaja on kokenut olonsa asuinalueellaan turvattomaksi tai jollain lailla uhatuksi, on todennäköistä, että tällainen vastaaja pitää rikollisuutta vakavana ongelmana asuinalueellaan. Kysymys kuului: kuinka vakava ongelma rikollisuus on mielestänne asuinalueellanne tai sen lähistöllä? Vastaajat arvioivat kysymystä asteikolla ei lainkaan vakava - erittäin vakava. Seuraavassa kartassa on esitetty erittäin tai melko vakavana rikollisuutta pitävien osuudet: mitä tummempi alue, sitä enemmän vastaajat pitävät rikollisuutta vakavana ongelmana. Oikean puoleisessa kartassa on esitetty muutokset vuosien 2006 ja 2009 välillä. Luvut kertovat prosenttiyksiköiden muutoksista eri vuosien välillä. Vihreä väri ilmaisee, että rikollisuutta vakavana pitävien osuus on vähentynyt, punainen puolestaan sitä, että heidän osuutensa on lisääntynyt.

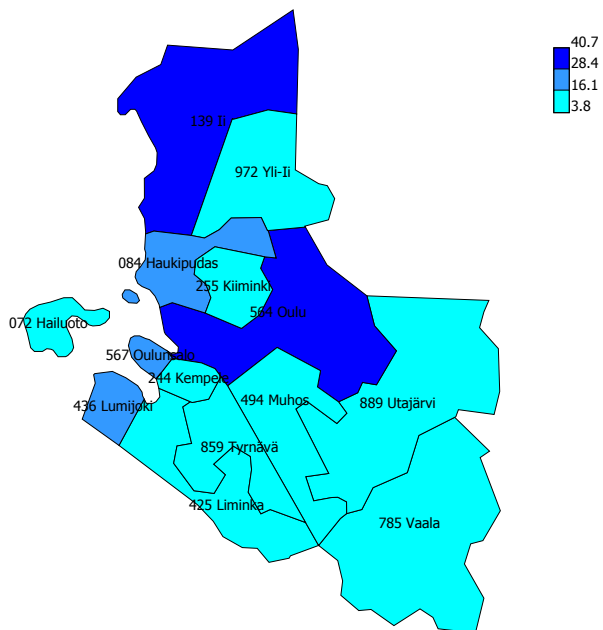
Kartta 4: Rikollisuuden vakavuus

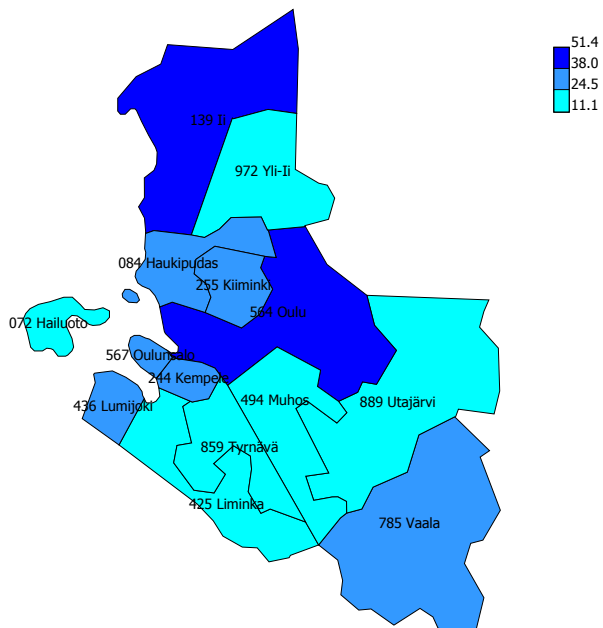
Turvallisuuteen liittyy myös asuinviihtyvyys. Turvattomaksi koettu asuinalue koetaan helposti myös epäviihtyisäksi ja päinvastoin. Epäviihtyisäksi koetulla alueella turvattomuuden kokemukset voivat lisääntyä. Asuinviihtyvyyteen vaikuttaa monet asiat. Tässä on vastaajilta tiedusteltu, kuinka paljon seuraavia ilmiöitä esiintyy omassa asuinkunnassa: nuorison häiriökäyttäytyminen, yleisten paikkojen epäsiisteys, alkoholin juominen julkisella paikalla ja ilkivalta. Seuraavissa neljässä kartassa on esitetty niiden vastaajien prosentiosuudet, jotka katsoivat, että ko. tekijöitä esiintyy melko paljon tai erittäin paljon ko. kunnassa.

Kartta 5: Asuinviihtyvyyttä häiritsevät tekijät: Nuorison häiriökäyttäytyminen

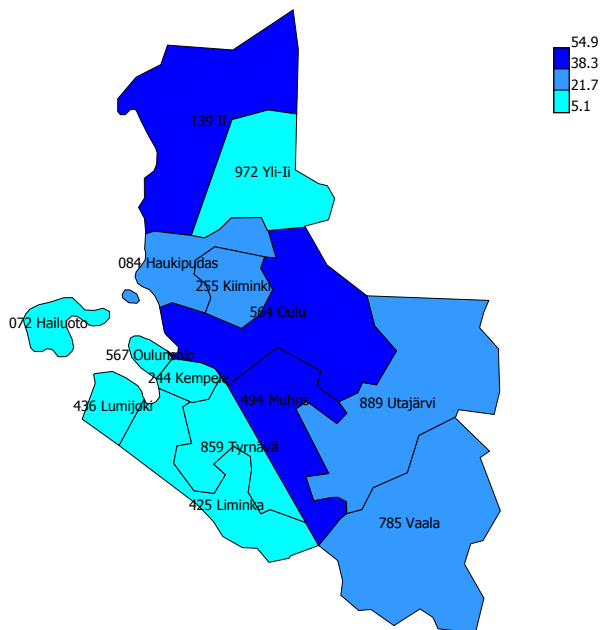

Kartta 6: Asuinviihtyvyyttä häiritsevät tekijät: Yleisten paikkojen epäsiisteys

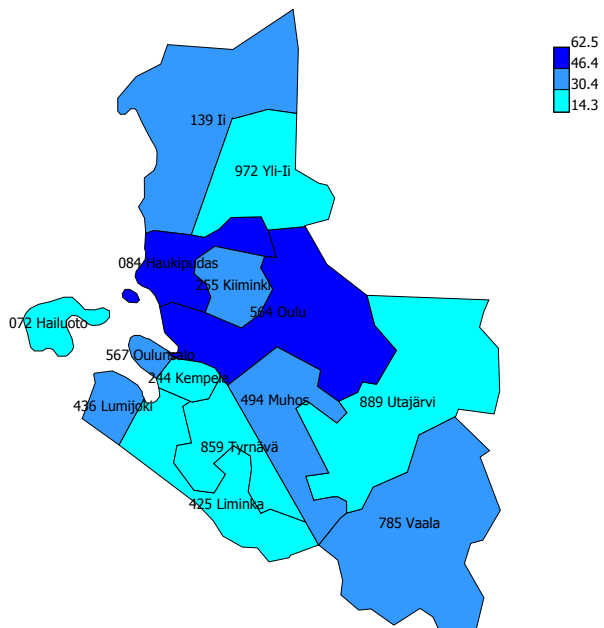

Kartta 7: Asuinviihtyvyyttä häiritsevät tekijä: Alkoholin juominen julkisella paikalla

Kartta 8: Asuinviihtyvyyttä häiritsevät tekijä: Ilkivalta

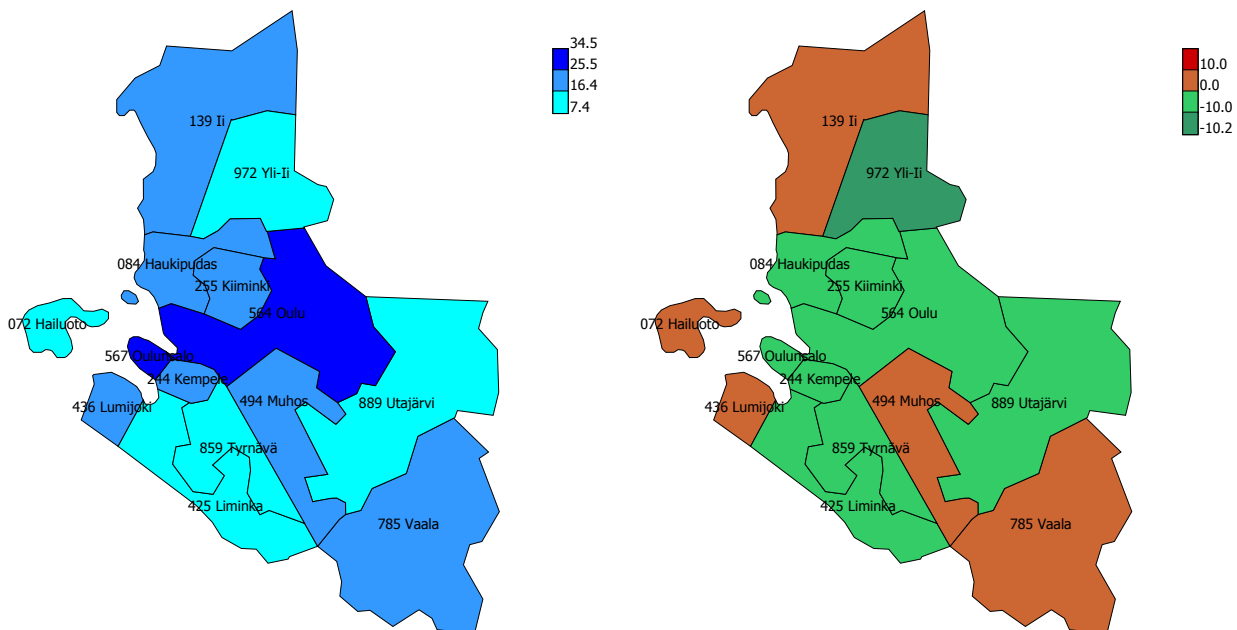

3. Rikoksen uhriksi joutuneet

Rikoksen uhriksi joutumisella on vaikutuksia turvallisuuden kokemiseen ja myös siihen, miten suhtautuu poliisiin. Erityisesti väkivaltarikoksen uhriksi joutuminen lisää selvästi turvattomuuden tunnetta, myös nuoremmissa vastaajissa. Myös rikoksen, erityisesti väkivaltarikoksen tekopaikalla on merkitystä turvallisuuden kokemuksiin. Mitä lähempänä kotiaan vastaaja on joutunut väkivaltarikoksen uhriksi sitä suurempi vaikutus sillä on turvattomuuden kokemiseen. Rikoksen uhriksi joutuneet arvioivat poliisin onnistuneen tehtäviensä hoidossa keskimääräistä heikommin. Tässä osiossa tarkastellaan rikoksen uhriksi joutumista ja huolestuneisuutta joutua rikoksen tai onnettomuuden uhriksi. Vastaajilta tiedusteltiin sitä, ovatko he joutuneet jonkin rikoksen uhriksi viimeisen kolmen vuoden aikana. Seuraavissa kartoissa on esitetty rikosten uhriksi viimeisten kolmen vuoden aikana joutuneet kunnittain omaisuusrikosten, väkivaltarikosten ja uhkailujen osalta. Mitä tummempi väri kartassa, sitä enemmän on vastaajia joutunut rikosten uhriksi ko. kunnassa. oikean puoleisessa muutoskartassa on esitetty uhrien määrin muutos vuodesta 2006 vuoteen 2009. Vihreä väri kertoo, että uhreja on vähemmän kuin vuonna 2006 ja punainen puolestaan, että heitä on enemmän kuin vuonna 2006.

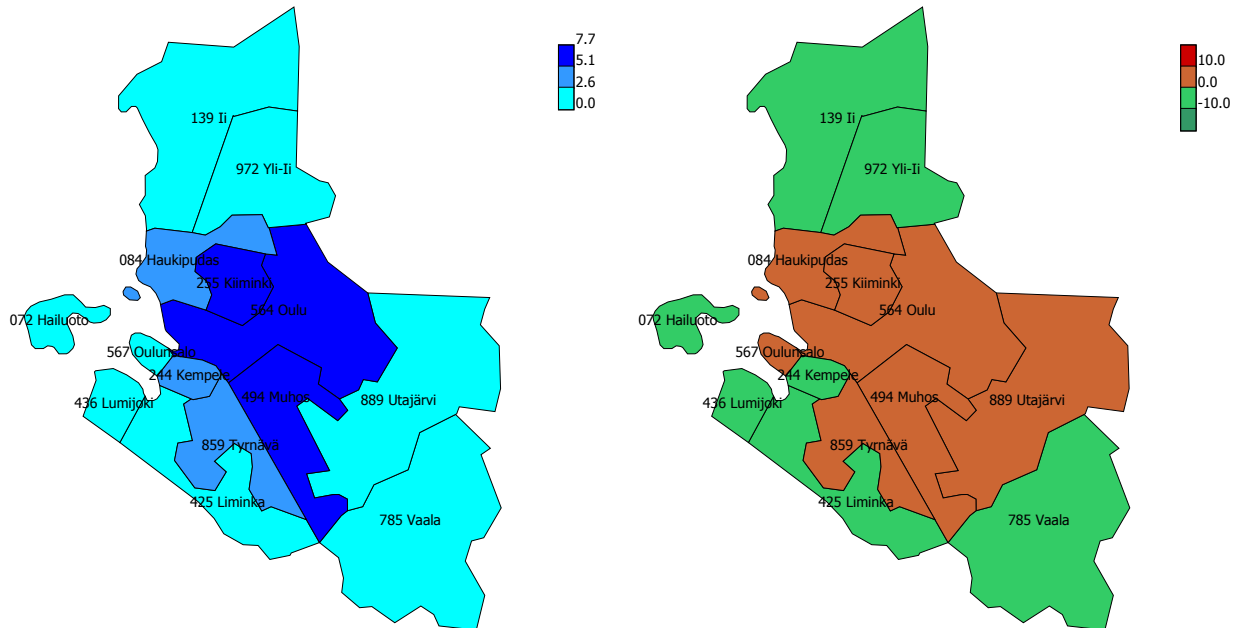
Seuraavissa kartoissa on esitetty ne rikosten uhrit, jotka ovat joutuneet rikoksen kohteeksi joko omalla asuinalueellaan tai omissa asuinkunnissaan. Pois on siis jätetty ne vastaajat, jotka olivat joutuneet rikoksen uhriksi oman asuinkuntansa ulkopuolella. Poliisin tulostietojärjestelmästä on saatavana myös niiden vastaajien prosenttiosuus, jotka ovat joutuneet rikoksen uhriksi muualla kuin asuinkuntansa alueella. Poliisin tulostietojärjestelmästä on saatavilla myös kaikkien kysytyjen rikosten uhrit erikseen.

Kartta 9a: Viimeisten kolmen vuoden aikana omaisuusrikoksen uhriksi joutuneet, % vastaajista

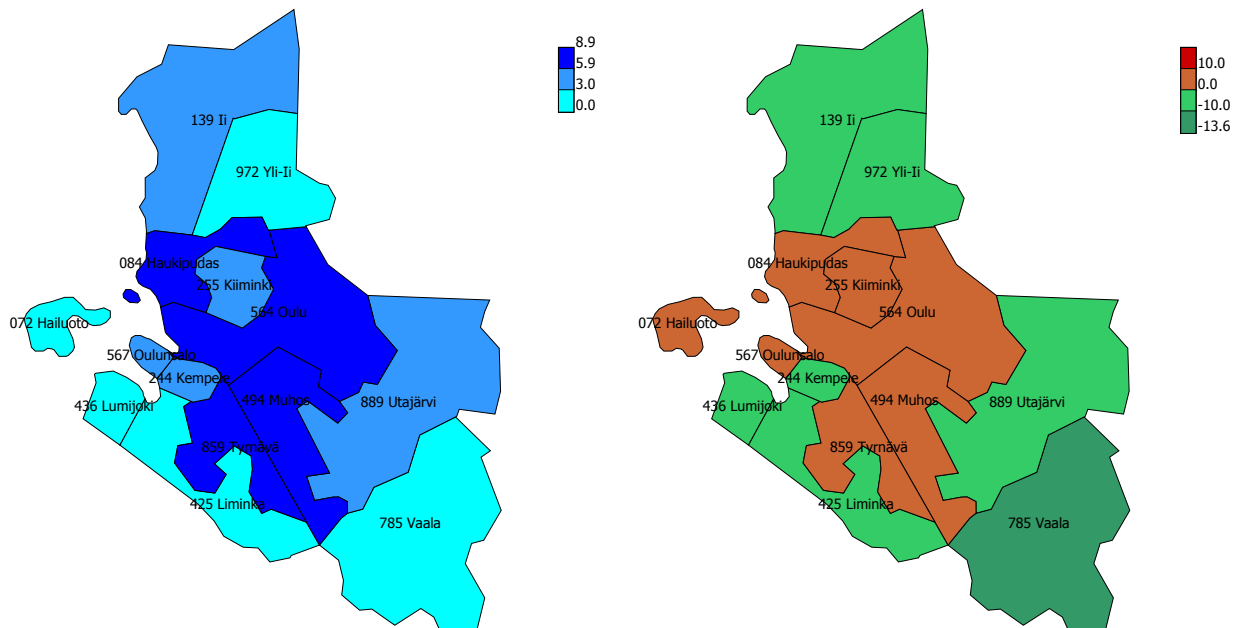

Kartta 9b: Viimeisten kolmen vuoden aikana väkivaltarikoksen uhriksi joutuneet, % vastaajista

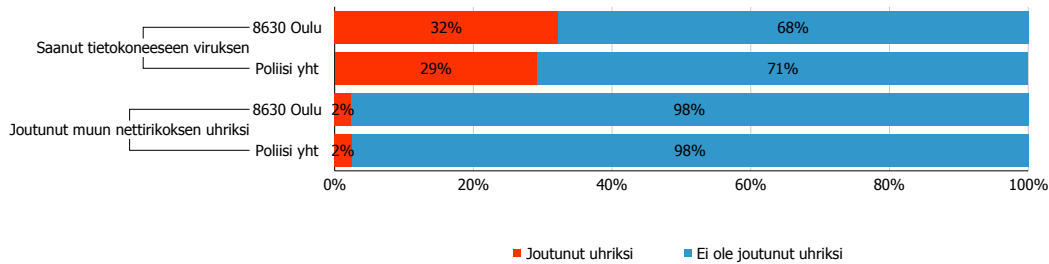
Kartta 9c: Viimeisten kolmen vuoden aikana uhkailurikosten uhriksi joutuneet % vastaajista

Lisäksi vuonna 2009 kysyttiin myös nettirikollisuudesta, jossa rikoksen tekopaikalla ei ole merkitystä, joten sitä ei kartoitettu. Kuviossa 1 esitetään kysytyjen kahden nettirikoksen uhriksi joutuneet poliisilaitos- ja koko maan tasolla. Ensimmäisessä nettirikollisuuteen liittyvässä kysymyksessä tiedusteltiin sitä, onko vastaaja saanut tietokoneeseensa viruksen tai haittaohjelman. toisessa kysymyksessä tiedusteltiin puolestaan sitä, onko vastaaja joutunut netin kautta tapahtuneen rikoksen kuten petoksen tai solvauksen uhriksi.

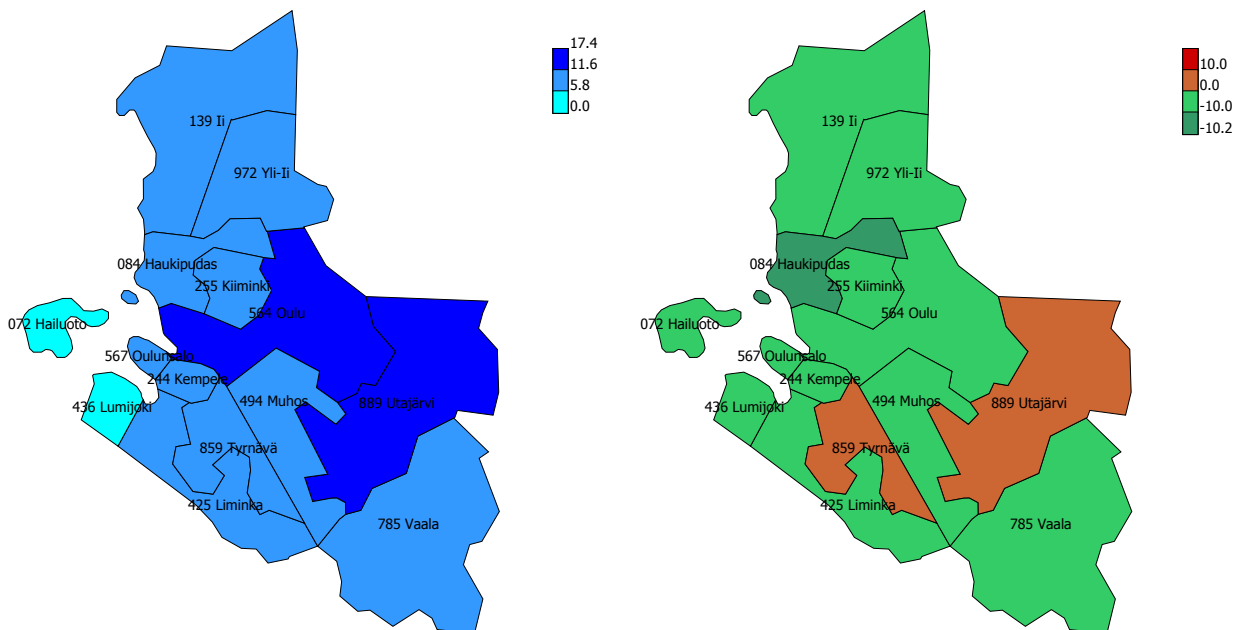

Kuvio 1: Viimeisten kolmen vuoden aikana nettirikoksen uhriksi joutuneet, % vastaajista

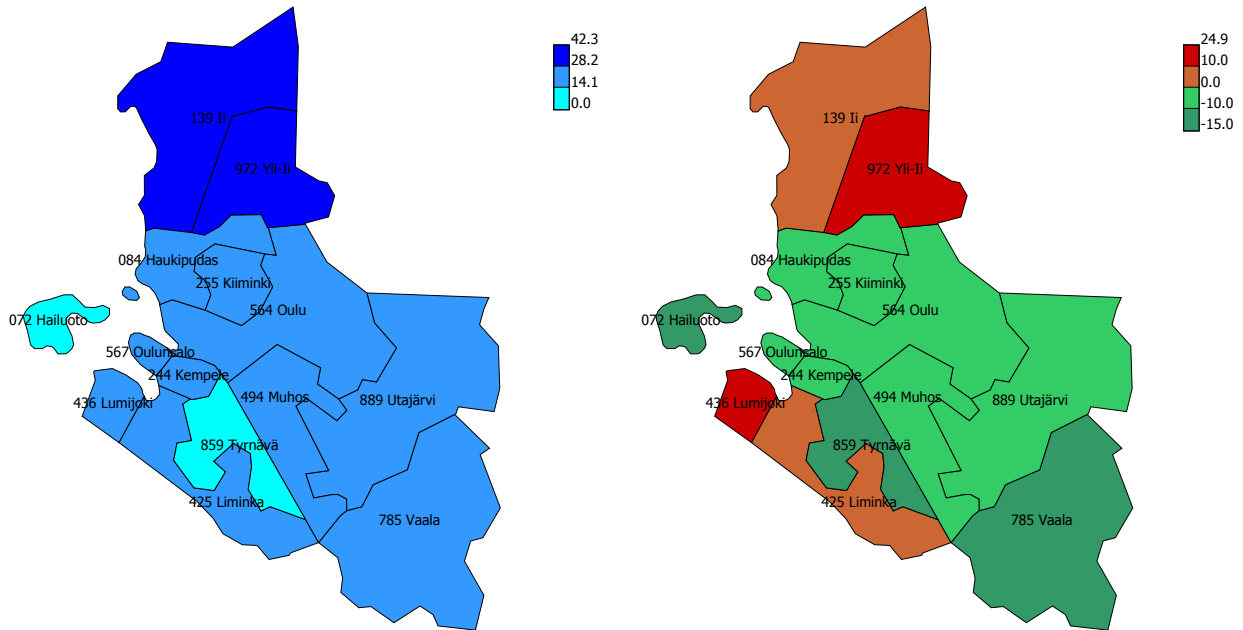
Vastaajilta tiedusteltiin huolestuneisuutta siitä, että joutuu joidenkin rikosten tai tapahtumien uhriksi seuraavien 12 kuukauden aikana. Rikosten kohteeksi joutumisen pelko on useimmiten tilannekohtaista sekä aikaan ja paikkaan sidottua. Huolestuneisuus tai pelko voi pahimmillaan olla jatkuvaa huolta omasta ja lähiympäristön turvallisuudesta, ja se voi näkyä myös turvallisuustekijöiden ylikorostumisena. Huolestuneisuutta kysyttiin kaikkiaan kahdeksasta (8) ilmiöstä, joista seuraavissa kartoissa esitetään melko paljon ja erittäin paljon huolestuneiden prosenttiosuudet kolmesta ilmiöstä. Muut tulokset löytyvät Poliisin tulostietojärjestelmästä. Mitä tummempi väri kartassa on, sitä enemmän kyseisestä ilmiöstä huolestuneita on. oikean puoleisissa muutoskartoissa vihreä väri osoittaa, että huolestuneiden määrä ko. ilmiöstä on vähentynyt, punainen taas, että heidän määränsä on lisääntynyt.

Kartta 10a: Miten huolestunut on siitä, että omaisuutta varastetaan tai vahingoitetaan

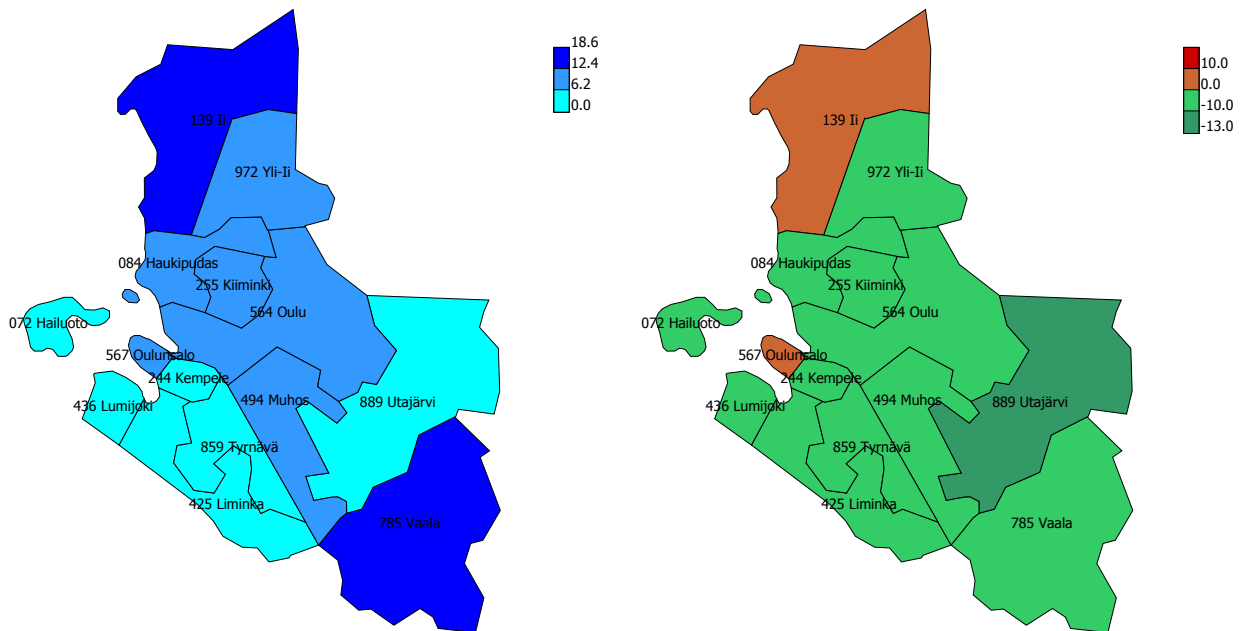

Kartta 10b: Miten huolestunut on siitä, että joutuu liikenneonnettomuuden

Kartta 10c: Miten huolestunut on siitä, että joutuu väkivallan tai uhkailun

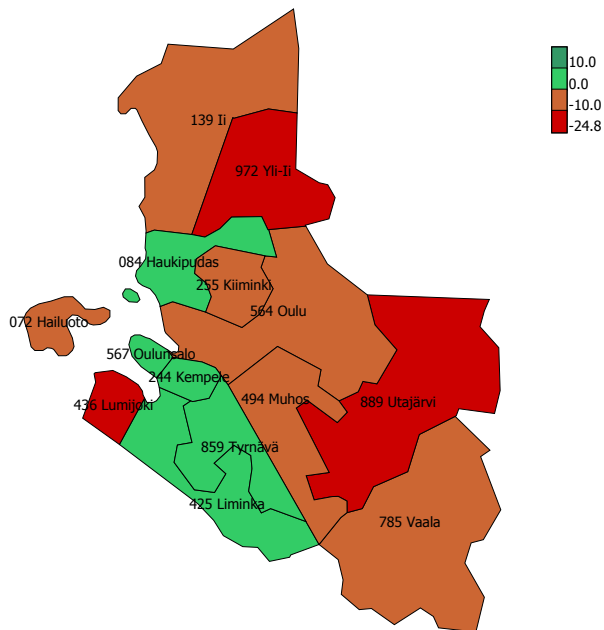

4. Poliisin toiminnan arvio

Luottamus poliisiin on Suomessa ollut pitkään suurta. Tässä osiossa esitetään tuloksia kansalaisten näkemyksistä, miten poliisi on onnistunut eri tehtäviensä hoitamisessa. Kansalainen voi olla kriittinen poliisin toimintaa kohtaan, mutta siitä huolimatta luottaa poliisiin. Tässä ei siis mitata suoranaista luottamusta, vaan poliisin onnistumista kansalaisnäkökulmasta. Kyseessä ei ole suoranaisten asiakaspalaute, sillä myös sellaiset kansalaiset, joilla ei ole kokemusta poliisin toiminnasta, ovat vastanneet kyselyyn. Lopuksi esitetään tuloksia siitä, mitkä poliisin palvelut koetaan tärkeiksi.

Kartassa 11 esitetään ensiksi tulokset siitä, kuinka usein vastaaja on nähnyt poliisin liikkuvan työtehtävissään asuinalueellaan. Poliisihallinnon rakenneuudistuksen johdosta poliisilaitosalueiden määrä supistui huomattavasti ja niiden toiminta-alue laajeni merkittävästi vuoden 2009 alusta. Tuloksia ja erityisesti mahdollisia muutoksia kannattaa tarkastella tätä taustaa vasten. Kysymykseen tehtiin tarkennus työtehtävissään vuoden 2009 lomakkeeseen. Tuloksia voi silti pitää täysin vertailukelpoisina eri vuosien välillä. Kartassa on esitetty päivittäin tai viikoittain poliisin asuinalueellaan nähneiden prosenttiosuuksien muutos vuosien 2006 ja 2009 välillä. Vihreä väri kertoo siitä, että vähintään viikoittain poliisin asuinalueellaan nähneitä on prosentuaalisesti enemmän kuin vuonna 2006. Punainen ilmaisee taas sen, että heitä on vähemmän.

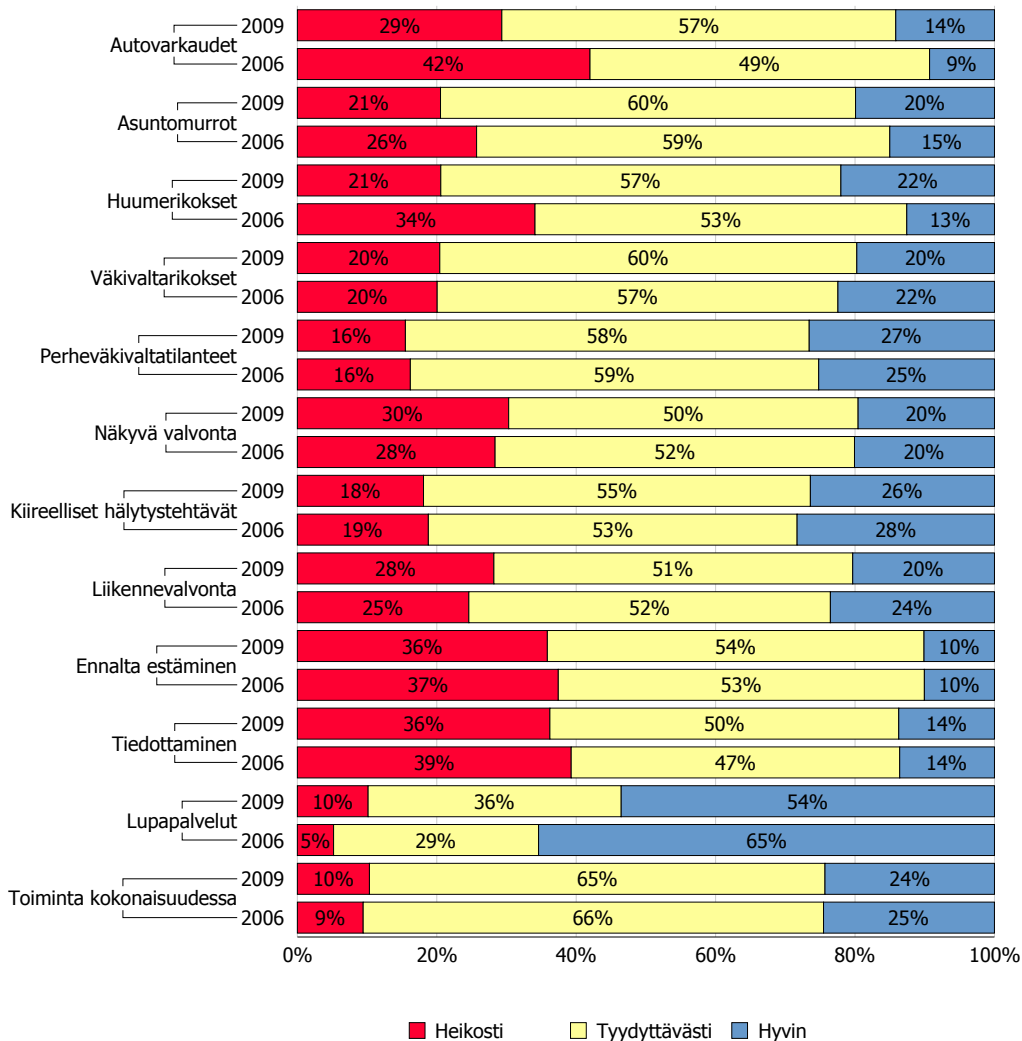
Kartta 11: Kuinka usein poliisi on liikkunut työtehtävissään asuinalueella?

Seuraavassa kuviossa on esitetty tulokset siitä, kuinka hyvin vastaajat arvioivat oman paikkakuntansa poliisin onnistuneen tiettyjen tehtävien hoitamisessa. Vaihtoehdot ovat samat kuin vuosina 2006 ja 2003, joten tulokset ovat täysin vertailukelpoisia keskenään. Vastaajia pyydettiin arvioimaan onnistumista kouluarvosana-asteikolla 4-10. Kuviossa heikko eli punainen vastaa arvosanoja 4-6, keltainen eli tyydyttävä arvosanoja 7-8 ja sininen eli erinomainen arvosanoja 9-10.

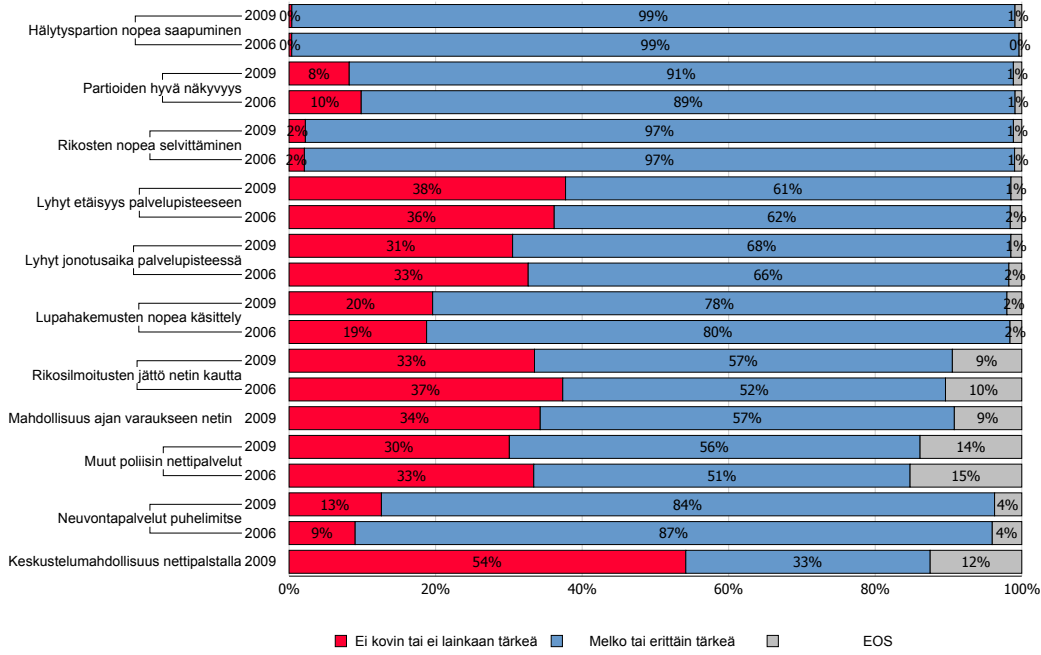
Kuvio 2: Arvio poliisin onnistumisesta

Poliisin palveluja voidaan laittaa tärkeysjärjestykseen. Poliisi itsekin priorisoi tehtäviään ja palvelujaan. Tässä esitetään tietynlaista asiakasnäkökulmaa siitä, miten tärkeinä poliisin asiakkaat pitävät poliisin tarjoamia palveluja. Tulokset voidaan nähdä eräänlaisena priorisointilistana siitä, mitkä poliisin palvelut ovat tärkeitä, mitkä vähemmän tärkeitä. Kuviossa 3 esitetään vastaajien mielipiteet poliisinlaitosaluetasolla siitä, miten tärkeinä he pitävät erilaisia poliisin palveluja. Eri vuosien tulokset ovat täysin vertailukelpoisia keskenään. Mukana on myös "en osaa sanoa" -vaihtoehdot.

Kuvio 3: Poliisin palvelujen tärkeys

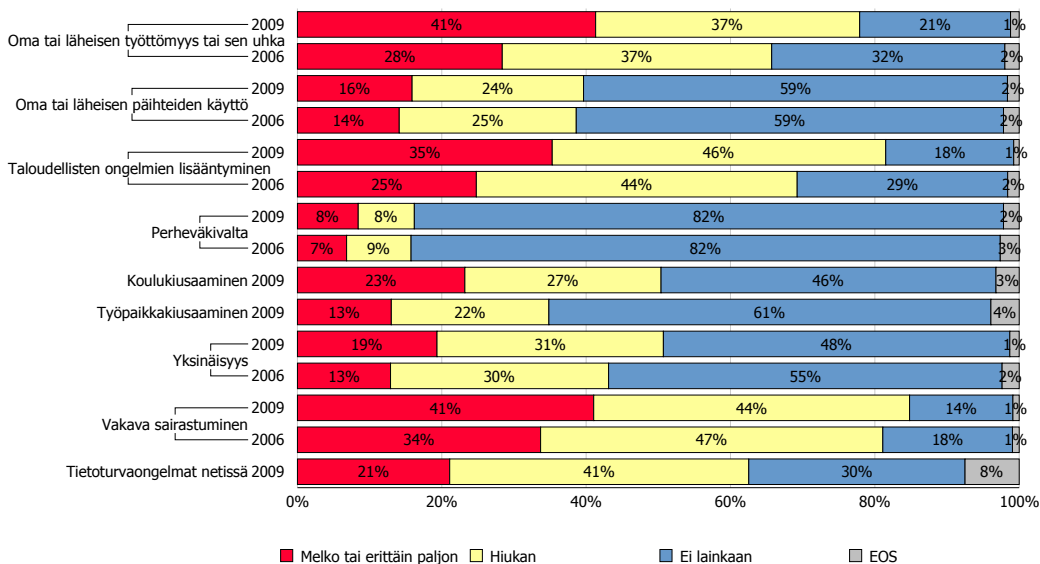
5. Huolestuneisuus ja turvallisuuden parantaminen

Kyselyssä selvitettiin, minkälaisia asioita vastaajat pitävät uhkana tulevaisuudessa. Se, millaisena kansalaiset näkevät tulevaisuuden, voi vaikuttaa heidän valintoihinsa. Parhaimmillaan tulevaisuudenkuvat voivat antaa keinoja vastata haasteisiin. Pahimmillaan ne voivat heikentää ihmisen kykyä vaikuttaa omaan elämään ja lisätä siten mm. syrjäytymistä.

Seuraavissa kolmessa kuviossa on esitetty vastaajien mielipiteet siitä, mitkä asiat huolestuttavat heitä. Tulevaisuuden huolet on jaettu kolmeen luokkaan: omaa elämää koskevat, asuinkuntaa koskevat ja yleensä suomalaista yhteiskuntaa koskevat huolenaiheet.

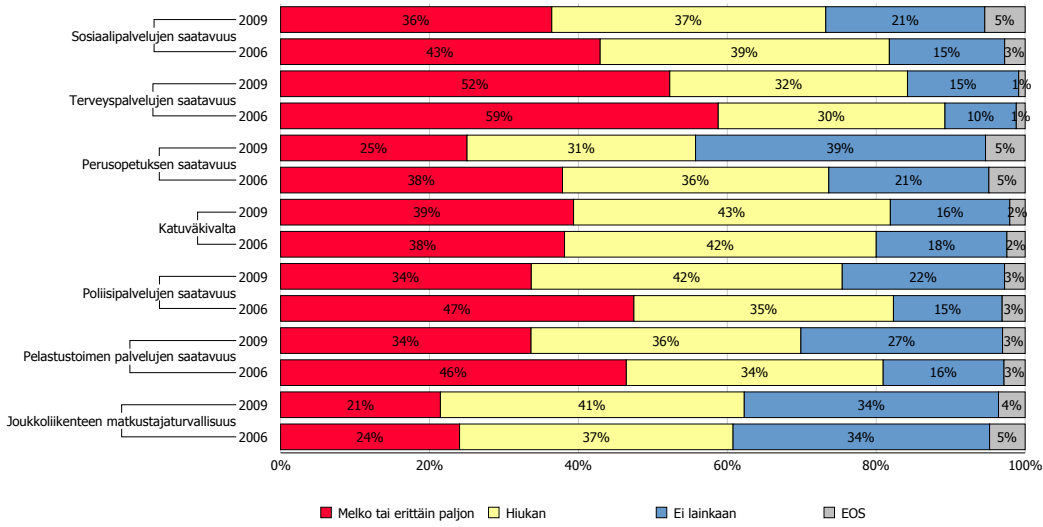
Yleisesti ottaen vastaajat olivat enemmän huolissaan asuinkuntaa koskevista ja yleisistä uhkista kuin omaa elämää koskevista uhkista. Omaa elämää pyritään ja pystytään hallitsemaan paremmin kuin kuntaa tai koko yhteiskuntaa. Erityisesti vastaajat, jotka olivat huolestuneita omasta elämästään, kokivat muita enemmän myös turvattomuutta.

Kuvio 4a: Mitkä asiat huolestuttavat tulevaisuudessa? (oma elämä)

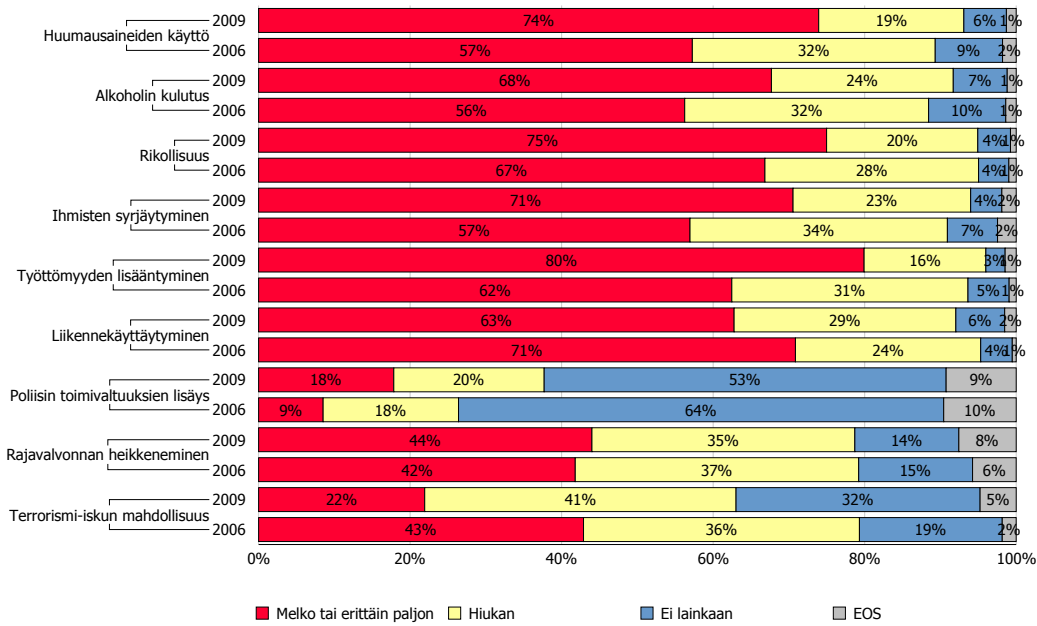

Kuvio 4b: Mitkä asiat huolestuttavat tulevaisuudessa? (asuinkunta)

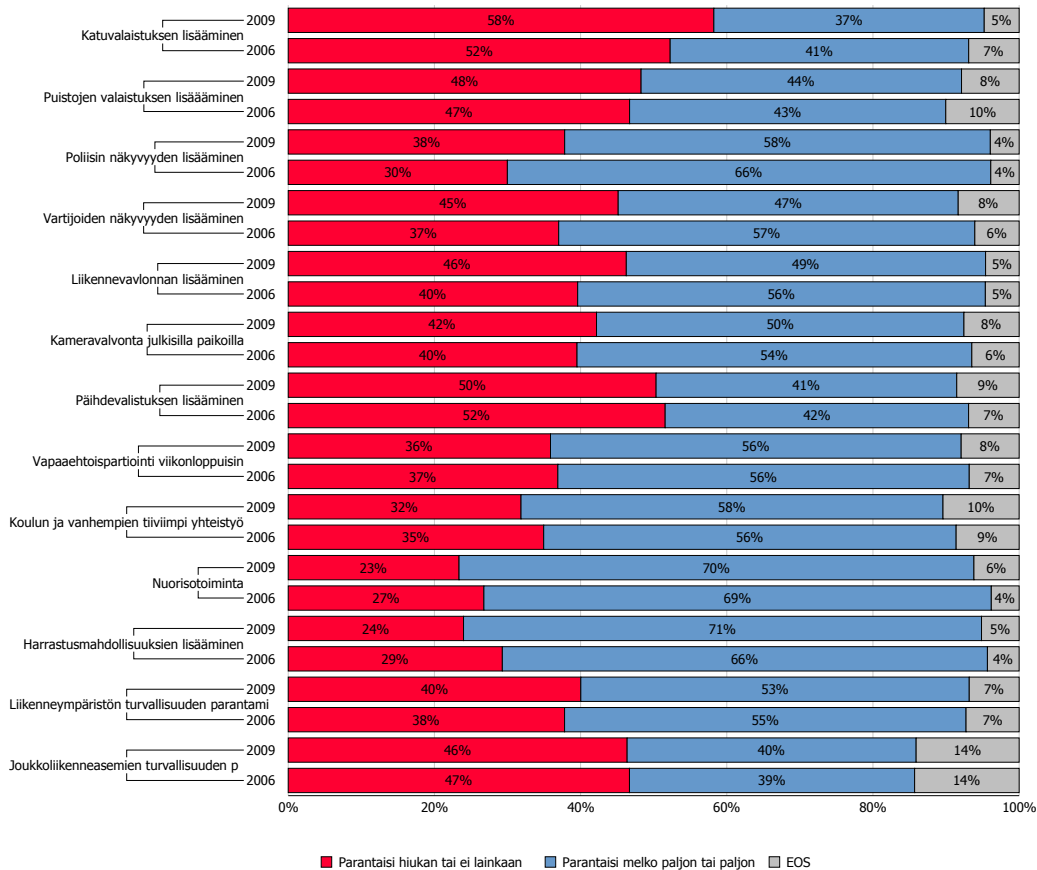
Kuvio 4c: Mitkä asiat huolestuttavat tulevaisuudessa? (yleensä Suomessa)

Vastaajia pyydettiin arvioimaan 13 erilaista toimenpidettä sen mukaan, miten he kokivat sen parantavan turvallisuutta ja asuinviihtyvyyttä. Kuviossa viisi on esitetty tulokset niin, että punainen edustaa vastaajia, joiden mielestä ko. toimenpide ei paranna lainkaan tai parantaa vain hiukan turvallisuutta tai asuinviihtyvyyttä. Sininen puolestaan edustaa niitä vastaajia, joiden mielestä ko. toimenpide parantaa melko paljon tai erittäin paljon turvallisuutta tai asuinviihtyvyyttä. Myös näiden tulosten kohdalla esitetään EOS -vaihtoehdot. Kuntakohtaiset tiedot on saatavissa Poliisin tulostietojärjestelmästä.

Kuvio 5: Mitkä toimenpiteet parantavat turvallisuutta?

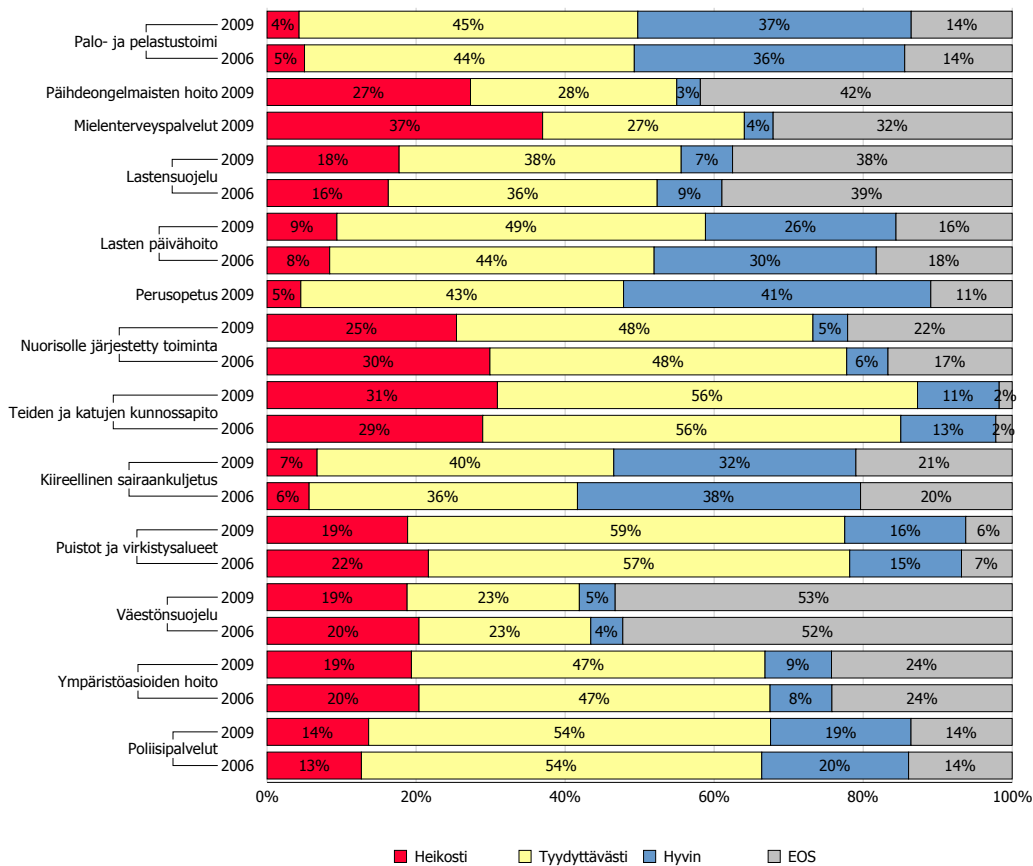

6. Tyytyväisyys palveluihin ja asuinpaikkaan

Erilaisten julkisten palvelujen laatua pyritään mittaamaan useiden eri viranomaisten taholta ja erilaisten mittareiden avulla. Turvallisuuskyselyssä vastaajilta kysyttiin heidän mielipidettään siitä, miten erilaiset palvelut on järjestetty omassa kunnassa. Vastaajia pyydettiin arvioimaan onnistumista kouluarvosana-asteikolla 4-10. Kuviossa kuusi heikko eli punainen vastaa arvosanoja 4-6, keltainen eli tyydyttävä arvosanaa 7-8 ja vihreä eli hyvä arvosanoja 9-10. Tässä on mukana EOS -vaihtoehdot, joka on perusteltua siksi, että näin eri palvelujen tuottajat huomaavat, kuinka paljon kansalaiset tietävät tai luulevat tietävänsä näiden palvelujen järjestämisestä. Jos EOS -vaihtoehtoja on paljon, voi pohtia mm. sitä, onko tiedottaminen onnistunut. Turvallisuussuunnittelua varten Poliisin tulostietojärjestelmästä on saatavilla kuntakohtaiset tulokset.

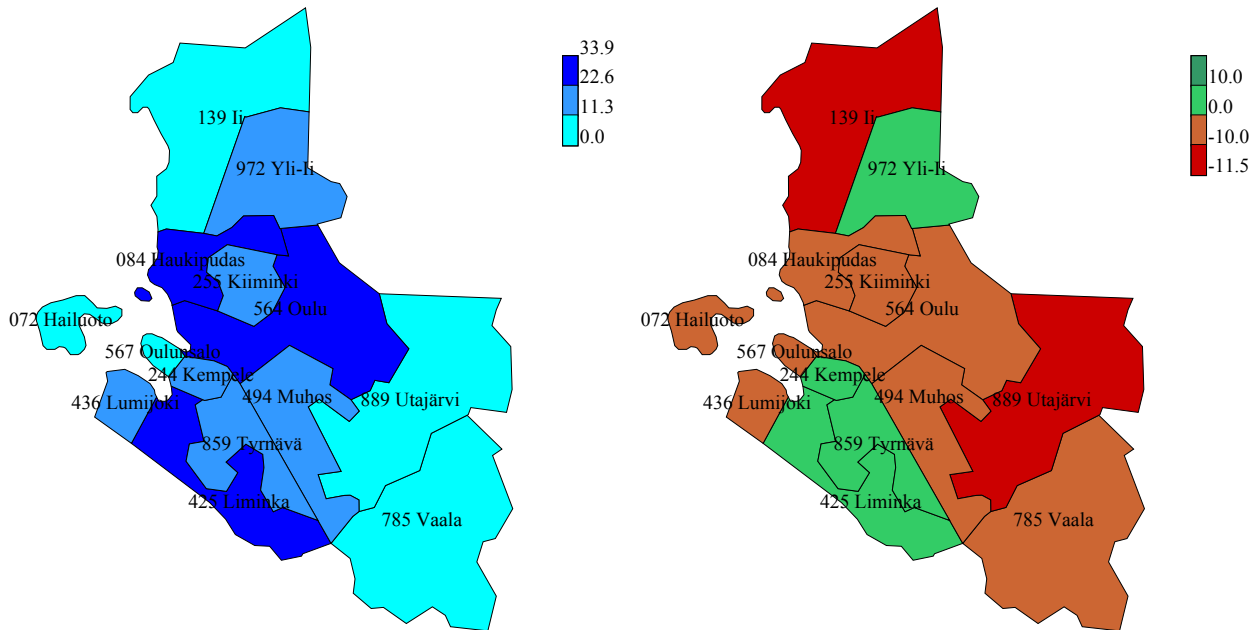
Kuvio 6: Arviot erilaisista palveluista

Kartassa 12 esitetään vastaajien mielipiteet poliisipalvelujen järjestämisestä kunnittain. Näitä tuloksia on hyvä pohtia poliisin hallintorakennemuutoksen näkökulmasta. Ovatko mahdollisesti tulokset heikenneet siellä, missä sivupalvelupisteitä on lakkautettu. Vastaajia pyydettiin arvioimaan onnistumista kouluarvosana-asteikolla 4-10. Vasemman puoleisessa kartassa on esitetty arvosanojen 9-10 antaneiden vastaajien prosenttiosuudet. Oikean puoleisessa kartassa on esitetty, miten em. arvosanojen antaneiden vastaajien prosenttiosuudet ovat muuttuneet. Vihreä väri ilmaisee, että 9-10 arvosanojen antajia on enemmän kuin vuonna 2006, punainen väri puolestaan sitä, että heitä on vähemmän kuin vuonna 2006.

Kartta 12: Arviot poliisipalveluista kunnittain

Turvallisuuden kokemuksilla on vaikutusta myös siihen, millaisena kokee oman kuntansa turvallisuusimagon. Tiedustelimme vastaajilta seuraavaa asiaa: "jos järjestettäisiin kilpailu siitä, missä kunnassa tai kaupungissa on turvallista asua ja elää, niin miten arvioisitte nykyisen asuinkuntanne sijoittuvan kilpailussa?" Tulokset kertovat vastaajien käsityksestä oman kunnan turvallisuudesta suhteessa muihin kuntiin. Keskimäärin ne vastaajat, jotka kokivat olonsa muita turvallisemmaksi, katsoivat oman kuntansa pärjäävän paremmin tällaisessa kuvitteellisessa kilpailussa. Kunnat on esitetty ylhäältä alas sen mukaan, kuin moni vastaajista katsoi oman kuntansa pärjäävän erittäin hyvin kyseisessä kuvitteellisessa kilpailussa.

Kuvio 7: Pärjääminen kunnittaisessa turvallisuusvertailussa

